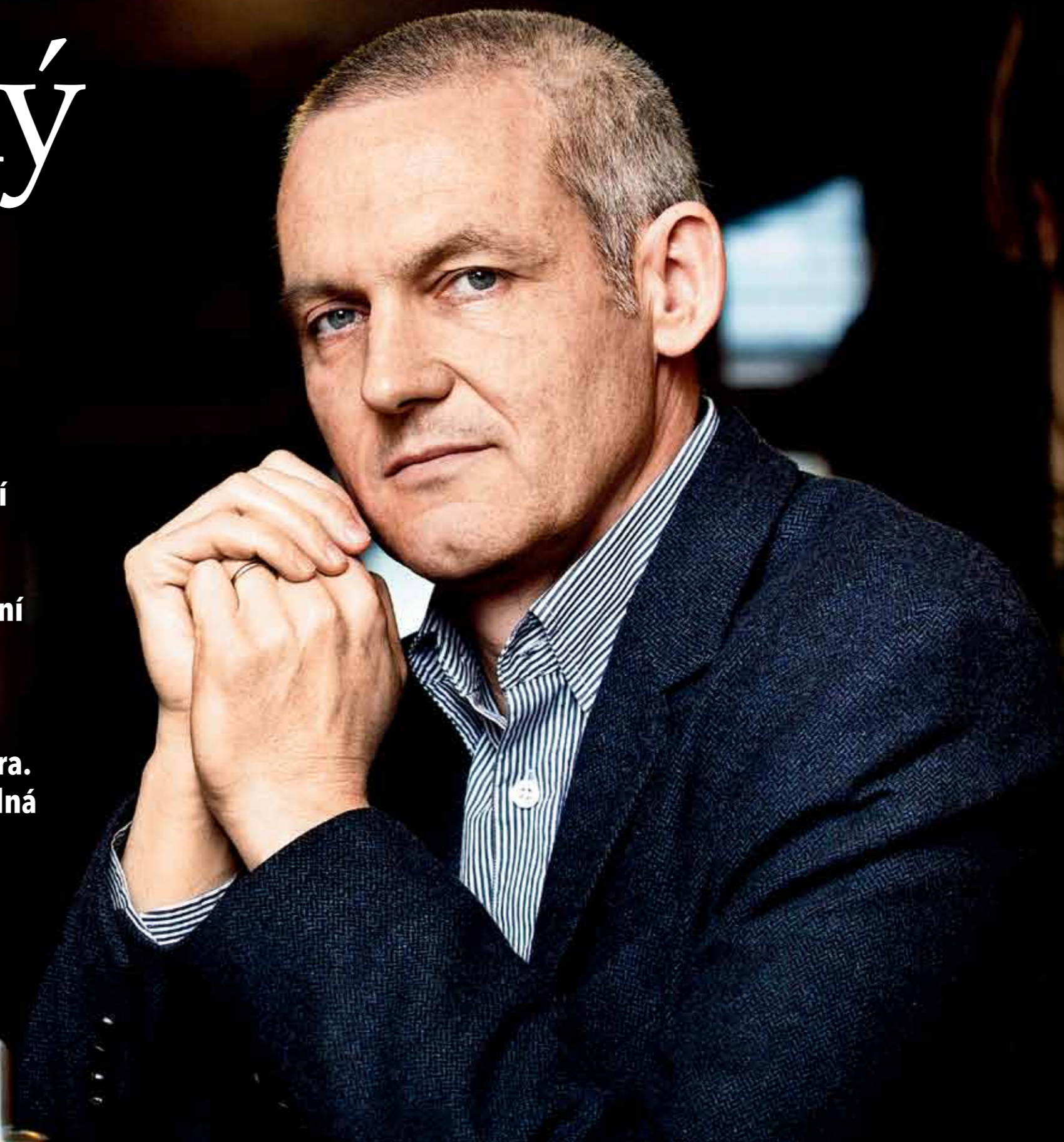

Rozpolcený mezi městem a vesnicí

Přes den je bankovní úředník, po večerech se promění v citlivého vypravěče příběhů. Všechny se odehrávají v jižních Čechách, kde žije od narození. Nějakou dobu vyrůstal u prarodičů, v pubertě mu učarovalo nelegální hledání vltavínů, pak pracoval v zemědělství a před dvaceti lety se vrhl na literaturu. **JIŘÍ HÁJÍČEK (49)**, jeden z nejprodávanějších tuzemských spisovatelů současnosti a dvojnásobný držitel ceny Magnesia Litera. Letos vydal pátý román - *Dešťová hůl*. Podle něj se jedná o jeho nejintimnější knihu.

■ **Jaroslav Hašek byl bankovní úředník, Franz Kafka pojišťovací agent. Je to náhoda? Nebo má úředník blízko k profesi literáta?**

To nevím. Někteří spisovatelé jsou bohémové, já ne.

■ **Není to kompenzace, protože úředníci v práci asi moc zábavy nezažijí?**

Literatura je pro mě určitě obcerstvení. V práci žiju ve světě čísel. Svět písmen je mnohem měkčí a přeje víc fantazii. Mám přímočarý styl, žádné kudrlinky. Píšu celkem jednoduše, spíš srdcem než mozkiem. Baví mě, když mám s vyprávěným příběhem nějakou osobní zkušenost a když mi čtenář potvrdí, že tohle přesně taky zažil nebo cítil, když musel opustit dům, rodné místo, nebo když ho opustila holka. To je podle mě smysl literatury – prožít si nějaký cizí příběh, najít tam paralely s tím vlastním, a tak líp pochopit sám sebe. S každou knihou si ujasním něco o svém životě.

■ **Letos jste v rámci Velkého knižního čtvrtka vydal svůj pátý román *Dešťová hůl*. Co vám řekl o sobě?**

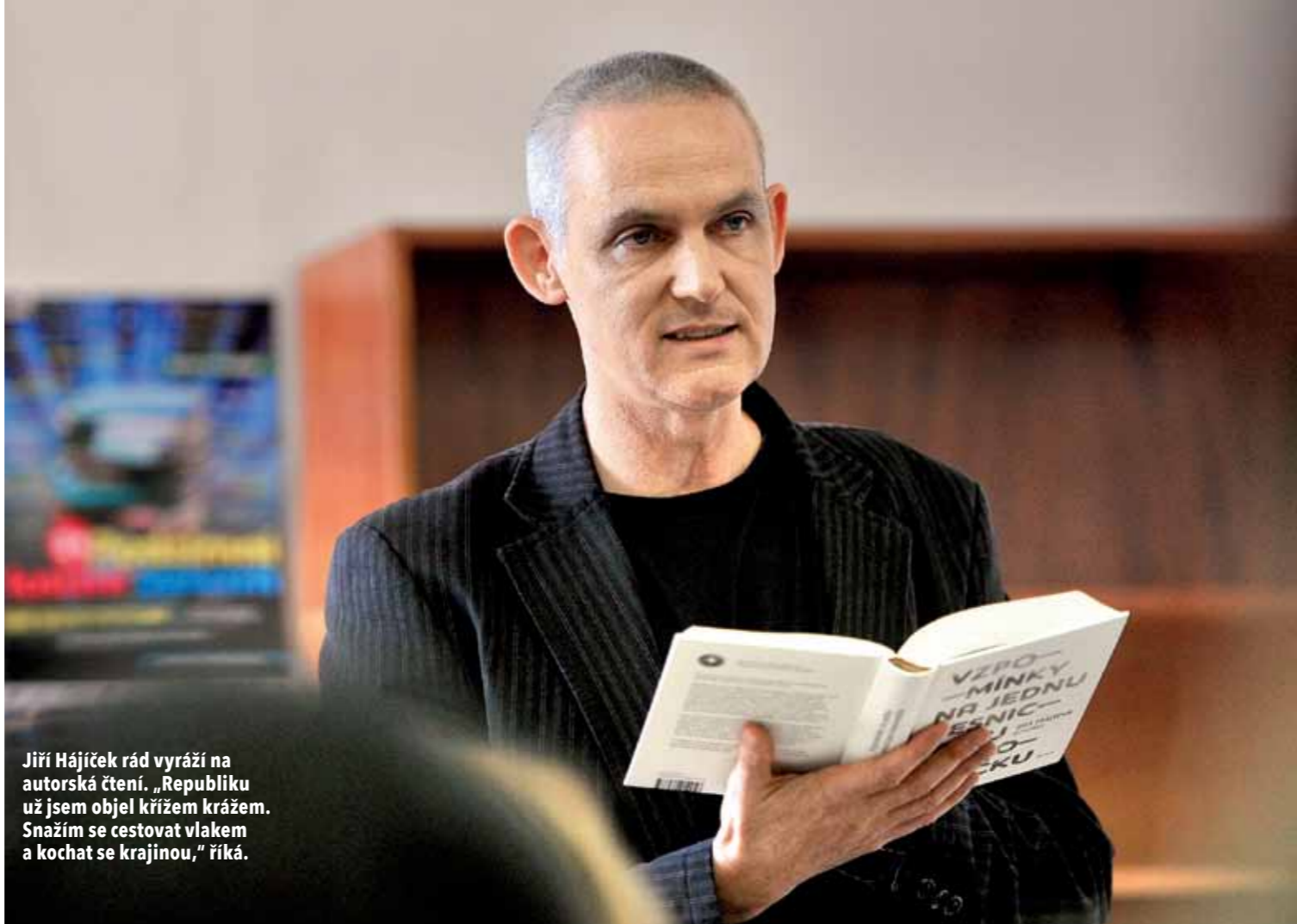
Je to dosud moje nejintimnější kniha. Pojednává o úředníkovi žijícím v bezdětném vztahu, který prochází krizí. Bydlí ve městě jako já a vrací se na vesnici, protože tam má kořeny. Zabývá se evidencí pozemků a najednou je konfrontován s rodinnou událostí. Jde tam o pozemkový podvod. Ale nechci prozrazovat příliš. Ať si to každý přečte (*usmívá se*).

■ **Ve většině vašich knih je konflikt mezi vesnicí a městem. Vy jste dětství prožil ve vesničce Purkarec a nyní žijete v Českých Budějovicích. Nechybí vám vesnice?**

Chybí a čím dál víc... Hlavně krajina. Ale to město potřebuju k životu. Z vesnice jsme se přestěhovali na malé město, pak na okraj krajského města a teď bydlím dokonce v centru. Jdu z vesnice pořád do větších měst.

■ **Takže jdete proti srdci...**

Právě. Představuju si, že moje cesta se bude ubírat pomalu zase zpátky k venkovu. Ale zatím tady musím být kvůli práci. Nemám žádné konkrétní plány, jen cítím, že už jsem se města nasytil. Jsem mezi vesnicí a městem takový rozpolcený. Můj kamarád básník a spisovatel David Jan Žák se přestěhoval do Novohradských hor, půlku z roku tam žije v maringotce. Je to tak romantické... Ale nejsem takový

Jiří Hájiček rád vyrazí na autorská čtení. „Republiku už jsem objel křížem krážem. Snažím se cestovat vlakem a kochat se krajinou,“ říká.

zálesák, přece jen jsem tím městem dost zhyčkaný. Zpohodlněl jsem. Bez koupelny a bez pořádné postele se nevyspím. Ale jako mladý jsem samozřejmě zažil guláš z kotlíku a noci pod širákem.

■ **Kdy?**

V sedmnácti osmnácti jsem v zemi hledal vltaviny (*drahý zelený kámen, který se nachází v okolí Vltavy, pozn. red.*).

„Hledači vltavínů si vydělají i 70 tisíc denně.“

■ **Takže jste za totality dělal vlastně nelegální činnost...**

V pubertě rád zkoušíte zakázané věci a hledáte dobrodružství. Byl to pro mě adrenalin. Znal jsem se i se starší generací hledačů. Byly mezi nimi různé typy lidí, i dobrodruzi, ale hlavně sběratelé minerálů. Všechno osamělí, mlčenliví lidé. Dnes je to organizovanější, jede se mnohem víc na prachy. I v tuhle chvíli někde kutají a jdou po nich policisté, protože to není jako hledat houby. Podle zákona vše, co je v zemi, patří státu.

■ **Jako hledač vltavínů se dá opravdu užít?**

Ano, ale musí se kopat na dobrých místech a najít větší neporušený kámen zajímavého tvaru a struktury. Ceněné jsou vltaviny, kterým se říká slunce (jsou kulaté) nebo ježek (má bodliny). Za takový padesátigramový a těžší kámen můžete dostat i čtvrt milionu korun. Mluvil jsem se současnými hledači a prý si vydělají i 70 tisíc korun za den, když se zrovna zadarí. Já jsem nikdy nic neprodal. Mám doma pár hezkých kousků, ale jsou maličké. Ale vykutal jsem z toho knihu *Zloději zelených koní*. V roce 2001 se jí v nakladatelství Host vytisklo asi 600 kusů a vše se prodalo. Před rokem jsme ji vydali znovu, protože se podle ní natáčel film (*snímek režiséra Dana Włodarczyka byl uveden letos s Pavlem Liškou v hlavní roli, pozn. red.*), a prodalo se jí mnohem více. Z komunity hledačů vltavínů se mi doneslo, že ta kniha je pro ně až kultovní záležitostí, všichni ji znají. Je to vlastně moje skoro nejmilejší knížka. Pro literaturu a film jsem díky ní objevil unikátní téma o českých zlatokopech a ospravedlnil tak snad svůj vstup mezi spisovatele.

■ **Jak to myslíte?**

V současné době je ohromná inflace lite-

ratury. Když přijdu do Neoluxoru (*velké knihkupectví, pozn. red.*), dostanu depresi a okamžitě mizím. Vidím ty haldy knih a říkám si, jak zákazníci ty moje čtyři útlé knížky najdou? Mezi těmi blyštivými obálkami a senzačními tématy...

■ **Vždyť se vaše knížky prodávají skvěle. *Selskýho baroka* (2009) více než 10 tisíc výtisků, *Rybí krve* (2012) dokonce dvojnásobek. Za obě jste získal prestižní cenu Magnesia Litera. V čem je podle vás jejich kouzlo?**

Snad autentičnost. Něco jsem vyfabuloval, ale základ byl reálný. *Selský baroko* pojednává o traumatu násilné kolektivizace v 50. letech byl nepřímý příběh rodiny z otcovy strany. *Rybí krev* je o rozvratu jedné rodiny i vesnice. Ta se mě dotýkala tím, že jsem žil ve vesnici, která byla z poloviny zatopená kvůli Temelínu. A je to zase trochu příběh rodiny z mamčině strany.

■ **Od koho byla reakce vřelejší po vydání knížky? Od otce, nebo matky?**

Určitě od maminky, to je moje věrná čtenářka. Otec byl vždycky spíš praktik. My se spolu nebavíme o knížkách, ale třeba o tom, že je třeba přehodit zimní gumy nebo něco opravit.

■ **Knihu *Selský baroko* jste otci věnoval a v předmluvě jste napsal: „Mému tátovi, kterej se začátkem padesátých let nesměl ani vyučit řemeslu, protože byl synem kulaka, a kterej odešel v patnácti z jihočeský vísky na práci do černý Ostravy.“ On tu knihu nečetl?**

Tuto zrovna četl.

■ **A jeho reakce?**

Nic neřikal. Ale kdyby se mu to nelíbilo, asi by mi vynadal, což se nestalo (*usmívá se*).

„Děda byl kulak, zavřený za neplnění dodávek.“

■ **Co vám řekl o té době?**

On rád vyprávěl o tom běžném životě. Jaké práce se dělaly v hospodářství, jaké měli koně. O násilné kolektivizaci mluvit nechtěl. U nás se o tom párkrát někdo zmínil na různých rodinných sešlostech. Trochu to tehdy rozštěpilo rodinu. I politicky. Dědečka si nepamatuju, protože zemřel, když jsem byl malý. Byl zavřený za neplnění dodávek. Měl jsem od táty jen střípky, ale já jsem nechtěl psát rodinnou historii. Ten příběh jsem sestavil hlavně z kronik, něco málo je z vyprávění. Pak se mi ozval jeden vzdálený příbuzný z Ameriky, který má stejné příjmení. Oni se zajímají o ty kořeny. Slíbil jsem, že něco najdu. Byl jsem v Třeboni v oblastním archivu, kde jsou všechny staré knihy z rožmberského panství. Tam jsem potkal jednoho genealoga, který se živí sestavováním rodokmenů. Ukázal mi figle, jak hledat v kronikách a v knihách narozených a zemřelých. Tak mě napadlo, že příběh lidí a té vesnice by mohl odvyprávět genealog, který pochází odtamtud a místní zná.

■ **Zjistil jste něco zajímavého o své rodině?**

Neměl jsem na to bohužel už čas. Listoval jsem těmi kronikami z padesátých

let. Byla tam spousta příběhů mezi řádky, protože ty zápisy jsou strohé. Z těch několika kronik jsem sestavil modelový příběh z padesátých let. Ale to *Selský baroko* je trochu i ze současnosti. Zjišťuje, že historické věci mají pamětníky. I ve všech se dají najít důkazy, jak doba změnila vesnici a mezilidské vztahy. Ty kroniky mě hodně baví. Ale bohužel už i sem zasáhla digitalizace, což vnímám jako nepřátelské slovo, vše je naskenované. Můžete si udělat rodokmen, aniž byste vytáhli paty z obývacího. S hrůzou jsem zjistil, že i kronika vesničky, kde jsem vyrůstal, je na internetu.

■ **A co jste tam objevil?**

Našel jsem v ní datum, kdy jsem se narodil: 11. září 1967. Bylo to tam panem farářem zaznamenáno. Hned pod tím byl zápis, že zemřel jeden kluk. Bylo mu něco přes dvacet. Ráno ho našli mrtvého v posteli. To mě ohromilo. Já jsem se ráno narodil a on v tu samou dobu zemřel. Šel jsem za babičkou z mamčině strany. Je jí šestadevadesát, už skoro nevidí a skoro neslyší, ale pořád má bystrý mozek. Zeptal jsem se jí, jestli si na to pamatuje. Ona říkala, že to byl mladý hezký kluk, co pracoval jako traktorista v lese, a měl prý trable s holkama.

■ **Takže sebevražda?**

To nikdo neví. Babička si vzpomněla, že když byla na jeho pohřbu, přišla tam holka z jiné vesnice s děckem a hodila mu kytku

Novinka: *Dešťová hůl*. „Je to dosud moje nejintimnější kniha. Pojednává o úředníkovi žijícím v bezdětném vztahu, který prochází krizí. Bydlí ve městě jako já a vrací se na vesnici, protože tam má kořeny,“ komentuje svůj pátý román Jiří Hájiček. ▶

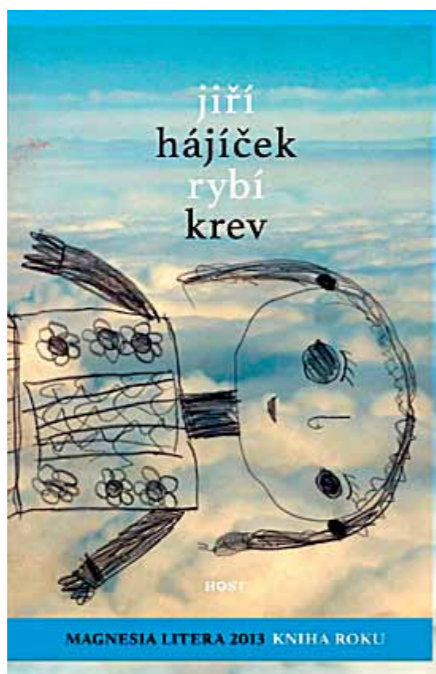
do hrobu... To je ten moment, kdy se sejde krátký autentický záznam v kronice s tou nespolehlivou pamětí očitých svědků, kteří mají fantazii. Zajiskří to a vznikne příběh. Třeba si to babička vymyslela. Třeba to popletla a byl to jiný pohřeb. A třeba ne. Třeba to kronikář věděl, jen to tam nenapsal. Je na

▲ Dvě knihy ověřené cenou Magnesia Litera: *Selský baroko* a *Rybí krev*. První je z roku 2005 a druhá vyšla o sedm let později. Dohromady se jich prodalo přes 30 tisíc výtisků.

tom půvabné, že každý si to pamatuje jinak. Někdo jen to, co chce.

■ **Poznamenal ten dědečkův příběh nějak vašeho otce? Je tvrdý, nebo se naopak blíží postavě vašeho smířeného hrdiny ze *Selského baroka*, který řekne, že ho komunisté nedonutí nenávidět?**

(*dlouze přemýšlí*) Táta není přísný. Pořád ho to táhlo na vesnici a do zemědělství, i když celý život dělal šoféra. Určitě ho mrzelo, že se nevyučil řemeslu. Ale jinak byl rád, že to nějak přežil.

■ **Jakou máte na tátu nejsilnější vzpomínku z dětství?**

Starala se o nás maminka, tatínek byl pořád v práci. Naši stavěli v 70. letech dům. Hodně času jsme strávili u dědečka s babičkou. Táta byl šofér. Jezdil s modrým autobusem RTO. Jako malý jsem samozřejmě chtěl být autobusák. Táta mě občas vzal do garáží ČSAD. Byly tam autobusy, nákladáky, Tatry 111. Všechna ta stará auta, co už dávno nejezdí. Všechno

„Táta měl milion a půl kilometrů bez nehody.“

bylo odemčené. Já jsem je prolézal a točil jsem volantem. To byl velký zážitek. Vždycky jsem se tam hrozně těšil. Pak mě taky učil řídit, i autobus. Tajně. Táta měl milion a půl kilometrů bez nehody. Doma mám ještě fotku, jak stojí před autobusem. Několikrát byl vyhodnocený jako nejlepší pracovník, protože jezdil nejsporněji, měl nejmenší spotřebu. Při řízení mám citlivou nohu po něm. Připravoval mě na zkoušky. Mám řidičák dokonce i na traktor a nákladák. Vystudoval jsem vysokou školu zemědělskou a pak jsem pracoval v zemědělství.

■ **Co jste dělal?**

Zootechnika. V 90. letech, kdy začínala transformace JZD. Tři roky jsem pracoval ve vesnicích kolem Temelína. Pak mě to zatáhlo do města. Mě v té době už zajímala literatura.

■ **Jak se na to tvářil otec?**

Tátu možná trochu mrzelo, že jsem z toho zemědělství odešel, protože tomu on rozuměl. Literatuře nerozumí. Ale oba rodiče vždy respektovali, co chci já, a nikdy mě do ničeho nenutili nebo mě od něčeho neodrazovali. Za to jsem jim vděčný. Samozřejmě to moje spisovatelství rodiče zpočátku sledovali s nedůvěrou, zvlášť když se mi první rukopisy pořád vracely. To se posílalo ještě fyzicky, nebyl e-mail. První vydaná kniha byly povídky *Snídane na refyži*. Ale pak to rozsekl ten román

▲ Podle novely *Zloději zelených koní* z roku 2001 byl letos natočený film. Silnou Hájíčkovou disciplínou jsou rovněž povídky. Sbíрка *Dřevěný nůž* vyšla v roce 2004.

Nelegální kopáče ve filmu *Zloději zelených koní* ztvárnili Pavel Liška a Marek Adamczyk. Ten drží v ruce vltavin, kterému se říká slunce.

Zloději zelených koní. Tehdy asi uznali, že ze mě možná bude spisovatel.

■ **Nechtěl, abyste po revoluci hospodařil? Vždyť mu vrátili pole.**

Byl z mnoha dětí, půda byla za ta léta rozdrobená mezi hodně lidí. Navíc v té době mu bylo šedesát. Dostal jsem od něj jeho podíl. Mám skoro dva hektary půdy. Pracuje na ní bývalé družstvo a velice dobře. Pěstují obilí, chovají dobytek. Zemědělská půda jde do ceny. Každý rok mi chodí nabídky na prodej za celkem dobré peníze. Ale nechci to samozřejmě prodat. Někdy si naivně představuju, že by mi to vyměnili za nějakou louku, kde bych bydlel v té maringotce...

■ **Podle mě stejně skončíte spíš v Praze...**

Je to možné. Mně se líbí Brno. Cítím z něj větší vstřícnost. Tam jezdím rád, mám tam nakladatele. Je to kavárenská velmoc. Praha je podle mě hodně drsná. Mně se teď moc nelíbí centrum, jak je přeražené reklamami a komercí. Třeba na Malé Straně se teď prý nedá bydlet. Tamní obyvatelé nostalgicky vzpomínají na 70. a 80. léta, kdy to ještě jakž takž šlo.

■ **Už jsme zase u té duality město versus vesnice. Máte pocit, že na vesnici žijí čistší lidé?**

To bych si netroufl říct.

■ **Proč vás to tam táhne?**

Život tam není tak anonymní jako ve městě. Připadá mi i jednodušší. Životní tempo

je tam jiné. Čas plyne pomaleji... Poslední dobou jsem hodně zvaný na autorská čtení, už jsem republiku objel křížem krážem. Snažím se cestovat vlakem a kochat se krajinou. Často se ty akce konají v knihovně, někde působí dobrovolníci, po své práci. Jsem rád, že u nás síť knihoven pořád tak skvěle funguje. Vnímám to jako protipól k tomu světu mobilů, kde se připojíte na internet a nepotřebujete žádné knížky.

„Mám skoro dva hektary půdy. A neprodám.“

■ **Máte čtečku?**

Zatím jsem si ji nepořídil. Nejsem zásadní odpůrce čtečky, uznávám, že má spoustu výhod, ale zatím si vystačím s knihami. A v Česku je nás takových víc. Překladaťel, co přeložil *Selský baroko* do angličtiny, mi před pěti lety říkal: „Za dva roky bude v Čechách polovina knih na čtečkách. V Americe už je na nich všechno. Univerzity už nemají knihovny, skriptata jsou v elektronické podobě.“ V Evropě to nejde tak rychle. Jsem za to rád, protože kniha je krásný předmět. A knihovny nebo knihkupectví jsou místa setkávání. Lidé si tam můžou tvářit v tvář sdělovat čtenářské zážitky a doporučovat knihy.

■ **Voní vám jinak město a venkov? Jakou si vybavíte vůni z dětství?**

Vybavuji si, jak to vonělo v chalupě babičky.

■ **Jak?**

To nejde popsat.

■ **V *Selském baroku* píšete: „Bylinkový dech skříně po babičce, která v ní léta skladovala sušené léčivky.“**

No jo... Nebo si pamatuju, když jsme s dědou z mamčině strany, který byl včelař, vytáčeli med. On to měl v kůlně, kde byl rozehřátý vosk. A hrozně horko. To jsou pro mě silné vjemy. A pak si vybavím, jak jsem rád šmejdil po půdách. To mám trochu v novém románě, kde děti hledají na půdách křídla. Půdy, to je taky nádhera! V těch starých almarách jsou poklady. Na půdě u babičky jsem našel bodák z německé pušky, nějaké patrony, pouzdro na pistoli s orlicí. To si tam asi schoval děda nebo strejda, když byl malý kluk. Na půdě je zatluchlina, myši a holubí výkaly, ale pro dítě to je dobrodružství, když tam vyleze po těch příkrých schodech (*zasněně*).

■ **Voní vám i město? Co České Budějovice?**

Z výšky vidíte, že jsou v takové kotlině, drží se tu často mlha. Říká se, že je tu vysoko podzemní voda. Proto se tu moc nedají dělat podzemní garáže. Můj kamarád říká, že Budějovice jsou bahenní město a žijí tu bahenní lidé.

Jiří Hájiček patří mezi spisovatele, kteří rádi čtou. Mezi jeho oblíbence patří Petra Hůlová. „Hodně se mi líbila její *Macocha* nebo *Paměť mojí babičce*. Petra má skoro každou knížku napsanou jiným stylem, to neumím.“

JIŘÍ HÁJÍČEK (49)

Narodil se v Českých Budějovicích. Dětství prožil ve vesničce Purkarec (poblíž Hluboké nad Vltavou), poté žil v Týně nad Vltavou a nyní bydlí a pracuje v Českých Budějovicích.

Vystudoval gymnázium v Týně nad Vltavou (1981–1985) a českobudějovickou fakultu Vysoké školy zemědělské (1985–1989). Po základní vojenské službě pracoval tři roky na venkově v zemědělství, od roku 1993 je zaměstnán jako bankovní úředník.

Začínal v polovině 80. let s básněmi v pořadu mladé poezie. Knižně debutoval v roce 1998 sbírkou povídek *Snídaně na refýži*, v roce 2001 vyšel román *Zloději zelených koní*. Druhý román *Dobrodruzi hlavního proudu* byl vydán roku 2002. V roce 2005 následoval román *Selský baroko*. Na podzim 2007 vyšla samostatně povídka *Fotbalové deníky*. Další román *Rybí krev* vyšel v roce 2012. O dva roky později vyšel výběr z povídek pod názvem *Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku*. Poslední jeho román se jmenuje *Dešťová hůl*. Vyšel letos 13. října v rámci Velkého knižního čtvrtka. Koncem října mu vyjde povídka *Lvičata* v angličtině v americké antologii *Best European Fiction 2017*.

jsem prokázal autorský charakter a odmítl jsem. Nakonec to vydali v Revolver Revue, ale tam neplatí honoráře. Navíc jsem musel jet do Prahy nechat se vyfotit od Karla Cudlína, takže mě to ještě stálo dvě stovky za vlak (*usmívá se*).

■ **Ve vašich knížkách toho sexu opravdu moc není. Proč?**

Nechci se do líčení erotických scén moc pouštět, myslím, že o tom moc psát neumím. Mně vždycky zajímalo spíš dobrodružství, ty vlta-víny jsou víc (*usmívá se*).

Milan Eisenhammer

■ Co to znamená? Že nejsou vřelí?

Jihočeši asi nejsou moc vřelí. Čtenáři se mě ptali, proč se ten román jmenuje *Rybí krev*. To by měla být jihočeská povaha. Lidi tady jsou celkem málomluvní, nemají moc rádi Pražáky. A jsou takoví nepod-dajní. Ale já nerad zobecňuju.

■ Máte po úspěchu posledních knih blíž se stát spisovatelem na plný úvazek?

Poslední roky pochybuju, jestli to vlastně chci.

■ Kolik knih ročně byste musel napsat, aby vás to uživilo?

Jedna za rok by asi stačila, ale takové tempo by pro mě bylo vražedné. Román *Zloději zelených koní* jsem měl hotov za dva měsíce. Vzpomínal jsem si, co jsem zažil, a na ty historky, co jsem zaslechl. Byl to příběh jednoho kluka, kterého jsem znal. Kvůli těm zeleným kamenům se rozvedl a ztratil všechno, co měl. Psalo se to skoro samo. Ale jinak na román potřebuju hodně času. Jen rok si rozmyslím téma. Váhám, jestli mi stojí za to věnovat mu další tři toky života. Píšu ve volném čase, po nocích, nebo si beru dovolenou. To mi vyhovuje, protože neznám ten existenční tlak, že musím něco napsat, abych dostal peníze.

■ Dovedl byste si představit být novinářem a k tomu psát jako například Jáchym Topol, který pracoval pro Lidové noviny?

Vím od něj, jak ho to šíleně stresovalo. Jak nedokázal nic napsat. Po novinářské profesi netoužím. Měl bych pocit, že se rozmělnuju a kradu si věci, které bych chtěl psát pro sebe. Zkusil jsem psát recenze, ale nikdy mě to moc ne bavilo.

■ Co třeba povídka do Playboye?

To byl můj sen! S kamarádkou spisovatelkou Zuzkou Brabcovou (1959–2015) jsme si asi před patnácti lety povídali, jak těžké je uživit se psaním. Říkala mi: „Jestli chceš vydělat pořádný prachy, musíš napsat povídku do Playboye.“ Její kolega prý

„Povídku do Playboye mi nevzali. Byla cudná.“

dostal za překlad povídky od Maupassanta deset tisíc korun. Říkal jsem Zuzaně, že mám jednu povídku *Melancholické lístečky z podzimních stromů demokracie*, která pojednává o volbách, ale že si tam dívka svlíkne spodní prádlo. Poradila mi, ať to tam pošlu. Tehdy se to ještě posílalo v obálce.

■ A?

Přišel mi dopis od redaktorky, že se jí to líbí, ale že to je málo erotické. Že kdybych přitvrdil, že by to rádi vydali. Tehdy